

Halupka-Rešetar Szabina

halupka.resetar@ff.uns.ac.rs

Magyar igevonzatok szerb közegben

A Vajdaság egy igen heterogén nemzeti és nyelvi közösség Szerbia északi részén. Az egymás mellett élő és kölcsönösen használt nyelvek szükségszerűen hatnak egymásra, és bár a Vajdaságban élő nemzetek és nemzetiségi kisebbségek nyelve egyenrangú, a többségi szerb közegben elkerülhetetlen a domináns nyelv hatása a kisebbségek nyelvhasználatára. E hatás eredménye a nyelvi interferencia, amely nem más, mint az egyik nyelv szabályainak alkalmazása a másik nyelvben. Leginkább lexikai szinten észlelhető a szerb nyelv befolyása a magyarra és más kisebbségi nyelvekre, de nyilvánvaló a nyelv más szintjein is.

Bár az anyanyelv struktúráit elsajátítja a gyerek 10-12 éves koráig, a környezetnyelv hatására gyakran tévesen kezdi használni azokat, ami a nyelv rendszerének a megbontásához vezet(het). Ilyen vétségek közé sorolható a környezetnyelv befolyása alatt történő anyanyelvi vonzattévesztés is, mely a jelen dolgozat tárgya. A kutatás célja megtudni (1) milyen mértékben hat a szerb ige vonzatstruktúrája a hasonló magyar szerkezetre azokban az esetekben, amikor a két nyelv igéi más mondatstruktúrát kívánnak, (2) különbözik-e ezen befolyás mértéke az általános és középiskolás diákok, illetve az egyetemi hallgatók anyanyelvhasználatában, valamint (3) milyen tényezők befolyásolják a két grammatika interferenciáját. A kutatást Újvidéken végeztem, teszt formájában, melyet magyar ajkú, ill. magyarul tanuló bilingvális diákok és hallgatók töltek ki. A teszt olyan véletlenszerűen felsorolt mondatpárokat tartalmazott, melyekben a két nyelv igéi különböző módon viselkednek, pl. az adott igének mindkét nyelvben határozói vonzata van, de a vonzatok a két nyelv vonatkozásában szerkezetileg különböznek, vagy pl. a magyar igék olyan határozói vonzatokat tartalmaznak, amelyek szerb fordításban tárgyi vonzatként realizálódnak. A feladatokban szereplő vonzatokat zárójelben adtuk meg, a diákoknak kellett ezeket megfelelő módon a mondatba illeszteni.

A kutatás eredménye arra utal, hogy a szerb nyelv hatása egyre fokozódik és a magyar nyelv használatában észlelhető hibák is fokozódnak mind gyakorisági, mind súlyossági szempontból.